

EVROPSKA
KOMISIJA

VISOKI PREDSTAVNIK
EVROPSKE UNIJE ZA ZUNANJE
ZADEVE IN VARNOSTNO
POLITIKO

Bruselj, 4.3.2015
JOIN(2015) 6 final

SKUPNI POSVETOVALNI DOKUMENT

Za novo evropsko sosedsko politiko

I. Uvod: poseben odnos

Potrebujemo močnejšo Evropo, ko gre za zunanjo politiko. Z državami v sosedstvu moramo poglobiti tesno sodelovanje, povezovanje in partnerstvo, da se nadalje okrepijo naše gospodarske in politične vezi.

Člen 8(1) Pogodbe o Evropski uniji določa: „Unija razvija posebne odnose z državami v svojem sosedstvu, da ustvari območje blaginje in dobrega sosedstva, ki temelji na vrednotah Unije in za katero so značilni tesni in miroljubni odnosi na podlagi sodelovanja.“

Evropska sosedstva politika (ESP) je bila oblikovana leta 2003 (sporočilo „Razširjena Evropa“¹) za razvoj tesnejših odnosov med EU in njenimi sosednjimi državami, vključno z omogočanjem tesnejšega gospodarskega povezovanja z EU in boljšega dostopa do notranjega trga EU. Načrtovano je bilo postopno povezovanje prek izvajanja zahtevnih političnih, gospodarskih in institucionalnih reform ter prek zavezanosti k skupnim vrednotam.

V zadnjih desetih letih je prišlo do pomembnih političnih dogodkov v soseščini. Današnje sosedstvo je manj stabilno, kot je bilo pred desetimi leti. Na vzhodu, na primer, so naraščajoči izzivi v številnih državah vzhodnega partnerstva, od krize v Gruziji leta 2008 do sedanjega konflikta v Ukrajini, posledica vse odločnejše ruske zunanje politike, ki je prav tako povzročila zaostritev nasprotij med Rusijo in EU. Na jugu Sirija že od leta 2011 trpi zaradi državljanske vojne, ki ima resne posledice za njene sosedbe. Libija je trenutno prizorišče vojaškega konflikta. V zadnjih treh letih so se tudi v Egiptu zgodile obsežne politične spremembe. Kljub znatnim prizadevanjem je bližnjevzhodni mirovni proces še vedno na mrtvi točki in prišlo je do več izbruhov sovražnosti, tudi leta 2014 v Gazi. Ti dogodki so otežili izzive, s katerimi se soočajo EU in njene partnerske države, saj so povečali gospodarske in socialne pritiske, nezakonite migracijske in begunske tokove, varnostne grožnje ter razhajanje v željah različnih strani.

ESP se je v tem obdobju razvijala: okreplila se je regionalna komponenta, saj je leta 2008 v okviru evro-sredozemskega partnerstva nastala Unija za Sredozemlje, leta 2009 pa je bilo vzpostavljeno vzhodno partnerstvo. Tudi področja politike so se znatno povečala. Sosednje države imajo zdaj možnost poglobljenih in celovitih območij proste trgovine, partnerstev za mobilnost ali brezvizumskih režimov. Nekateri od teh so že bili sklenjeni. Poleg tega je bila ESP leta 2011 pregledana², da bi se oblikoval odgovor na dogodke arabske pomladi, v kateri so ljudske vstaje in njihove posledice prinesle določen napredek, na primer v Tuniziji, vendar tudi širšo nestabilnost in politične napetosti. Prehodi so bili zelo različni, odvisno od države.

ESP ni bila vedno sposobna zagotoviti ustreznih odzivov na te nedavne dogodke niti na spreminjajoče se želje partnerskih držav. Zato se tudi lastni interesi EU niso v celoti upoštevali.

Partnerske države so pokazale vse večje razlike v sodelovanju z EU kot celoto in v zvezi z različnimi sektorskimi politikami. ESP je razširila vpliv EU v nekaterih pogledih, vendar pa je na mnogih področjih program reform obtičal, deloma zaradi nasprotujočih si interesov, deloma pa zato, ker niso vse partnerske države videti enako zainteresirane za posebno partnerstvo z EU na podlagi modela pluralizma in povezovanja. Tudi EU je v zadnjih letih prizadela velika gospodarska kriza, ki je neizogibno vplivala na naše sosedbe.

Politične in gospodarske reforme imajo velik vpliv na družbe in gospodarstva, kot kažejo izkušnje EU. Partnerske države ocenjujejo dolgoročne koristi, vendar tudi stroške, ki nastanejo kratkoročno zaradi njihovega odnosa z EU v okviru ESP.

Strateške usmeritve naših sosed določajo obseg, v katerem želijo sodelovati z različnimi akterji, vključno z EU. Nekateri partnerske države so se odločile za tesnejše povezovanje z EU in EU je

¹ COM(2003) 104 final, 11.3.2003.

² COM(2011) 303, 25.5.2011.

pripravljena poglobiti odnose z njimi. Druge so raje izbrale drugačno pot. EU spoštuje te suverene odločitve in je pripravljena, da poišče druge oblike sodelovanja.

Glede na navedeno zdaj obstaja zdaj jasna potreba po pregledu predpostavk, na katerih temelji politika, pa tudi njeno področje uporabe in način uporabe različnih instrumentov, vključno s tem, kako lahko različne sektorske politike bolje prispevajo k sodelovanju, pri čemer je treba zagotoviti povezave med notranjimi in zunanji prednostnimi nalogami. Namen takega pregleda je zagotoviti, da lahko ESP v prihodnje učinkoviteje podpre razvoj območja skupne stabilnosti, varnosti in blaginje z našimi partnerskimi državami. Prav tako je treba raziskati, ali so izkoriščene vse možnosti „posebnih odnosov“ in kaj je mogoče storiti, da se okrepijo v interesu EU in njenih partnerskih držav.

Potrebna je podrobnejša analiza interesov EU in njenih partnerskih držav, da bi ESP ustrezala svojemu namenu. Po eni strani se je treba posvetovati s partnerskimi državami o njihovih interesih in ambicijah za to partnerstvo. Po drugi strani mora EU jasneje opredeliti svoje lastne cilje in interese, ob spodbujanju vrednot, na katerih temelji.

Pregled se mora odzvati na zahteve partnerskih držav z zelo različnimi stopnjami ambicioznosti. Kjer že obstajata polno sodelovanje in zavezanost k povezovanju, bi pregled moral proučiti, kako bi lahko naše partnerstvo dodatno razvili in poglobili. EU si še naprej prizadeva zagotoviti, da se doseže celoten potencial vsakega partnerstva, pri čemer se upoštevajo dosedanja dosežki.

Kadar so partnerske države pokazale manj ali nič sodelovanja, bi pregled ESP moral proučiti razloge za to in ugotoviti, kako bi lahko bolje izpolnili želje obeh strani. Nekatere partnerske države, ki so trenutno zunaj sosedstva, se bodo morda morale tesneje povezati. Prav tako bi bilo treba razmisliti, kakšen odziv EU bi bil najboljši v kriznih in konfliktnih razmerah, tudi dolgotrajnih, ob upoštevanju virov vplivanja in pritiskov na naše partnerske države, ki določajo njihova politična stališča, tudi o EU.

V zvezi s tem mora biti učinkovita ESP tesno povezana s splošno zunanjo politiko EU ter uporabiti celostni pristop in vse instrumente EU in držav članic.

V zvezi s tem se je predsednik Juncker odločil, da se ESP pregleda v prvem letu mandata nove Komisije. Tudi države članice EU so pozvale k pregledu in so že predložile predloge. Partnerske države so izrazile potrebo po ponovni proučitvi te politike, enako so storile zunanje zainteresirane strani, vključno z organizacijami civilne družbe in socialnimi partnerji.

Komisija sočasno prečiščuje politiko širitve, ki ostaja ločena od ESP. V zvezi s tem je predsednik Juncker v svojih političnih smernicah napovedal, da v naslednjih petih letih ne bo nobene nadaljnje širitve.

Namen tega dokumenta je pripraviti razpravo za temeljit ponovni pregled ESP. V oddelku II je navedenih nekaj predhodnih ugotovitev o dosedanjih izkušnjah z ESP. V oddelku III je razčlenjenih nekaj predlaganih prvih elementov odziva na oblikovanje močnejšega partnerstva in so opredeljena številna ključna vprašanja za razpravo s ključnimi partnerskimi državami in zainteresiranimi stranmi. V oddelku IV so povzeti nadaljnji koraki v zvezi s pripravo javnega posvetovanja. Rezultati posvetovanja bodo jeseni 2015 vključeni v naslednje sporočilo, v katerem bodo navedeni konkretni predlogi za prihodnjo usmeritev ESP.

II. Pridobljene izkušnje in vprašanja o prihodnji usmeritvi ESP

Ta oddelek temelji na desetletnih izkušnjah z izvajanjem politike, ki temeljijo na rednih in pogostih stikih med državami članicami EU in partnerskimi državami ESP ter na sedanjem obdobju neformalnega posvetovanja, h kateremu so že mnogi prispevali.

ESP od leta 2004 zagotavlja okvir za odnose EU s sosednjimi državami, v okviru katerega lahko države članice EU dosegajo soglasje o tesnejšem sodelovanju s sosednjimi državami na vzhodu in jugu. Odnosi EU s sosednjimi državami so se znatno okrepili s pomočjo ESP zaradi jasnih

zavez obeh strani, določenih v akcijskih načrtih ESP. ESP zagotavlja možnost odziva na zahteve partnerskih držav po tesnejšem sodelovanju z Unijo. Po desetih letih so partnerstva s sosednjimi državami bolj prepoznavna v zadevah EU; EU je glavni trgovinski partner za večino partnerskih držav; pretok potnikov in migracijski tokovi med ESP in EU se stalno povečujejo. EU uporablja ESP za vsakoletno spodbujanje in vrednotenje reformnih prizadevanj v vsaki državi, zlasti v zvezi z vprašanji upravljanja, na podlagi akcijskih načrtov, dogovorjenih s posameznimi partnerskimi državami.

Vendar so bile ugotovljene nekatere pomanjkljivosti.

Nekatere partnerske države si dejavno prizadevajo za tesnejše povezovanje z EU. Drugih to ne zanima ali vsaj ne trenutno, pri čemer postavljajo pod vprašaj nekatere predpostavke, na katerih je bila zgrajena ESP.

Čeprav je pojem razlikovanja prisoten od začetka, se posameznim državam ne zdi vedno, da se njihove posebne želje dovolj upoštevajo. Pomanjkanje občutka skupne odgovornosti partnerskih držav onemogoča, da bi politika dosegla ves svoj potencial.

Pristop „več za več“ poudarja zavezanost EU k njenim temeljnim vrednotam, vendar ni vedno prispeval k ozračju enakovrednega partnerstva in ni bil vedno uspešen pri zagotavljanju spodbud za nadaljnje reforme v partnerskih državah.

Vprašanja, zastavljena v tem sporočilu, želijo raziskati, kako lahko ESP postane učinkovitejši instrument za spodbujanje interesov EU in partnerskih držav ter spodbudnejši okvir za razvoj celovitejšega partnerstva, v katerem se bolje odražajo želje obeh strani.

- O pomenu vzpostavitve **tesnejših odnosov** s partnerskimi državami EU ni dvoma.

Ali bi bilo treba ohraniti ESP? Ali bi enotni okvir še naprej moral zajemati tako države na vzhodu kot na jugu?

- Trenutni okvir ESP zajema **16 sosednjih držav**. Vendar pa se številni izzivi, ki jih morajo EU in sosednje države reševati skupaj, ne morejo ustrezno obravnavati brez upoštevanja **sosed sosednjih držav** ali v nekaterih primerih sodelovanja s slednjimi.

Ali bi bilo treba ohraniti trenutno geografsko območje uporabe? Ali bi ESP morala omogočiti več prožnosti za sodelovanje s sosedami sosednjih držav? Kako lahko EU prek okvira ESP sosednje države podpre v njihovih stikih s sosedami? Kako bi lahko izboljšali zagotavljanje večje skladnosti med ESP ter odnosi EU z Rusijo, s partnerji v Srednji Aziji ali Afriki, zlasti v Sahelu in Afriškem rogu, in z zalivskimi državami?

- ESP se sicer izvaja prek institucij EU, vendar bi večje sodelovanje držav članic lahko prineslo boljše rezultate.

Kako bi lahko celovitejši pristop z aktivnejšo vključitvijo držav članic dal politiki večjo težo? Ali bi imele partnerske države raje večjo soodgovornost za politiko?

- ESP je **razvila in uporabila orodja za tesnejše politično združevanje in gospodarsko povezovanje partnerskih držav, ki si prizadevajo za doseg tega cilja**, vključno z daljnosežnimi sporazumi, kot so pridružitveni sporazumi ter poglobljena in celovita območja proste trgovine.

Ali so pridružitveni sporazumi ter poglobljena in celovita območja proste trgovine pravi cilj za vse ali bi bilo treba razviti bolj prilagojene možnosti, ki bi upoštevale različne interese in ambicije nekaterih partnerjev?

- **Akcijski načrti ESP** so dali okvir za razvoj odnosov med EU in večino partnerskih držav ESP.

Ali so akcijski načrti ESP pravo orodje za poglobitev našega partnerstva? Ali so preobširni za nekatere partnerske države? Ali bi EU in partnerskim državam koristila ožja usmeritev in boljše določanje prednostnih nalog?

- **Poročila o napredku ESP** so EU omogočila pozorno spremljanje napredka vsake partnerice ESP z akcijskim načrtom, in sicer glede na skupno dogovorjene cilje, določene v navedenih načrtih.

Ali je to primeren pristop za vse partnerje? Ali prinaša dodano vrednost k odnosom med EU in vsemi partnerskimi državami? Ali bi enostavnejši mehanizem poročanja koristil interesom EU in/ali partnerskih držav? Ali bi morali poročanje prilagoditi glede na raven sodelovanja zadevnih partnerskih držav ESP? Kako bi lahko bolj obveščali o ključnih elementih?

- ESP je zagotovila **okvir za sektorsko sodelovanje** na številnih področjih (vključno z energijo, prometom, kmetijstvom in razvojem podeželja, pravosodjem in notranjimi zadevami, carino, obdavčenjem, okoljem, obvladovanjem nesreč, raziskavami in inovacijami, izobraževanjem, mladimi, kulturo, zdravjem itd.).

Ali se lahko partnerstva bolj izrecno osredotočijo na skupne interese, da bi se povečala odgovornost na obeh straneh? Kako bi morala ESP upoštevati razlikovanje, ki bi pri tem nastalo? Ali so potrebni novi elementi, da se podpre okrepitev sodelovanja na teh ali drugih področjih?

- **Liberalizacija vizumskega režima** in poenostavitve vizumskih postopkov so olajšale potovanja in utrdile reforme, partnerstva za mobilnost so okrepila stike, programi so podprli te procese.

Kaj je še potrebno storiti na tem področju, kar je ključnega pomena za vse partnerske države ESP? Kako lahko ESP nadalje podpre upravljanje migracij in prispeva k uživanju prednosti mobilnosti?

- EU si prizadeva za spodbujanje **blaginje** na svojih mejah. Na blaginjo v partnerskih državah negativno vplivajo strukturne slabosti, kot so neenakosti, revščina, neformalna ekonomija ter pomanjkljivosti na področju demokracije, pluralizma in spoštovanja pravne države. Poleg tega so gospodarski in socialni razvoj v številnih partnerskih državah ESP prekinili pretresi zaradi konfliktov ali hitrih notranjih sprememb.

Kako lahko EU bolj podpre trajnostni gospodarski in socialni razvoj v partnerskih državah ESP? Kako lahko okrepimo vlogo mlajše generacije na gospodarskem, političnem in družbenem področju? Kako lahko izboljšamo spodbujanje trajnostnega zaposlovanja? Kako bi lahko te cilje bolj povezali z nujno potrebnimi reformami na področjih boja proti korupciji, pravosodne reforme, upravljanja in varnosti, ki so predpogoj za neposredne tuje naložbe?

- EU si prizadeva za spodbujanje **stabilnosti** na svojih mejah. Za učinkovito reševanje obstoječih izzivov mora EU uporabiti vse svoje instrumente za sodelovanje. Dejavnosti v okviru skupne zunanje in varnostne politike (SZVP) ter skupne varnostne in obrambne politike (SVOP) so se doslej izvajale zunaj okvira ESP. Stopnja nestabilnosti v nekaterih partnerskih državah ne le ovira napredek v smeri demokracije, ampak tudi ogroža pravno državo, krši človekove pravice in ima resne posledice za EU, kot so nezakoniti migracijski tokovi in varnostne grožnje.

*Kako naj ESP rešuje **konflikte in krize v sosesčini**? Ali bi morale biti dejavnosti SZVP in SVOP bolj vključene v okvir ESP? Ali bi moral imeti večjo vlogo pri razvoju ukrepov za krepitev zaupanja in pokonfliktnih ukrepov ter s tem povezanih dejavnosti za oblikovanje države in vzpostavljanje institucij?*

Ali bi se morala ESP bolj osredotočiti na sodelovanje s partnerskimi državami pri preprečevanju radikalizacije, boju proti terorizmu in organiziranemu kriminalu?

Ali bi moral biti reformi varnostnega sektorja pripisan večji pomen v ESP?

- ESP vključuje jasen cilj spodbujanja **regionalnega sodelovanja**. Skupaj s partnerskimi državami si EU prizadeva za tako sodelovanje v okviru Unije za Sredozemlje na jugu in vzhodnega partnerstva na vzhodu.

Ali lahko večstranska razsežnost zagotovi večjo dodano vrednost? Ali te oblike ustrezajo svojemu namenu? Kako bi lahko njihovo učinkovitost okrepili? Ali lahko učinkoviteje uporabimo druge, bolj prilagodljive okvire? Ali lahko bolje sodelujemo z drugimi regionalnimi akterji (Svet Evrope, OVSE, Liga arabskih držav, Organizacija islamskega sodelovanja, Afriška unija)?

- ESP ima veliko stikov z vladami, vendar si tudi prizadeva sodelovati s **civilno družbo**, vključno z okrepitevijo njene funkcije spremljanja, zlasti v državah, v katerih lahko civilna družba deluje svobodno ali v veliki meri svobodno.

Kako bi morala ESP nadalje razvijati sodelovanje s civilno družbo v njenem najširšem smislu? Bi lahko storili več za navezovanje stikov med različnimi deli prebivalstva partnerskih držav?

Kaj bi lahko še storili za spodbujanje vezi med poslovnimi skupnostmi? Kaj bi lahko še storili za spodbujanje vezi s socialnimi partnerji in med njim (sindikati in organizacije delodajalcev) ter za spodbujanje socialnega dialoga? Kaj lahko naredimo za spodbujanje povezav med znanstvenimi skupnostmi, univerzami, lokalnimi organi, ženskami, mladimi, mediji?

- ESP si prizadeva za pravo partnerstvo s sosednjimi državami EU, ki odraža to raznolikost in se zanjo tudi zavzema.

Kaj bi ESP še lahko storila za spodbujanje verskega dialoga in spoštovanje kulturne raznolikosti ter za zmanjševanje predsodkov? Ali bi povečanje razumevanja kultur enih in drugih moral biti bolj specifični cilj ESP in kako bi bilo to mogoče doseči? Kako lahko ESP prispeva k odpravljanju diskriminacije ranljivih skupin?

III. Na poti k partnerstvu z jasnejšo usmeritvijo in bolj prilagojenim sodelovanjem

Izkušnje in začetne pripombe več držav članic EU in partnerskih držav ESP k temu pregledu kažejo, da so nadaljnja posvetovanja in razmislek potrebni na štirih prednostnih področjih:

- **razlikovanje,**
- **usmeritev,**
- **prožnost,**
- **odgovornost in prepoznavnost.**

1. Izzivi razlikovanja

Nekateri partnerske države na vzhodu so se lotile poglobljenih in celovitih območij proste trgovine ter si prizadevajo za čim tesnejše odnose z EU. Čeprav v vsakem od teh primerov obsežni odnosi še zdaleč niso izkoriščeni v celoti, imajo te države željo, da se določi dodatno obdobje za pridružitvene sporazume oziroma za poglobljena in celovita območja proste trgovine.

Na jugu so vse večja razlikovanja med željami partnerskih držav in povečuje se nestabilnost zaradi oboroženih spopadov. Dogodki v arabskem svetu leta 2011 in pozneje so temeljito spremenili to regijo. V nekaterih partnerskih državah na jugu so privedli do pozitivnih političnih

sprememb, druge pa so sredi težavne tranzicije, ostajajo zelo izpostavljene posledicam krize v Siriji ali ostajajo ujete v dolgotrajne konflikte.

Ali bi morala EU postopoma proučiti nove oblike odnosov, da izpolni želje in izbire tistih, ki ne vidijo pridružitvenih sporazumov kot končne stopnje političnega združevanja in gospodarskega povezovanja?

Kakšen napredek bi morala doseči EU v zvezi z dolgoročnim ciljem, določenim na vrhunskem srečanju vzhodnega partnerstva v Vilni leta 2013, tj. širše skupno območje gospodarske blaginje v vsej Evropi in zunaj nje, ki temelji na pravilih STO in suverenih odločitvah?

Ali obstaja v okviru ESP manevrski prostor za določeno obliko spremenljive geometrije, z različnimi oblikami odnosov za navedene partnerske države, ki izberejo različne stopnje sodelovanja?

2. Usmeritev

Naše sodelovanje s partnerskimi državami ESP, kot je določeno v akcijskih načrtih, je trenutno zelo obsežno. Izkušnje kažejo, da bo ESP najučinkovitejša, ko bodo EU in partnerske države imele resnično skupno agendo. Pregled mora pojasniti, kakšni so interesi EU in posameznih partnerskih držav ter katera področja so v največjem skupnem interesu. To bo pomagalo pri krepitvi nadaljevanja partnerstva med EU in sosednjimi državami.

Začetna ocena na podlagi dosedanjih neformalnih posvetovanj je, da imajo EU in partnerske države največji skupni interes na naslednjih področjih.

- Spodbujanje **trgovine**, spodbujanje vključujočega in trajnostnega **gospodarskega razvoja** ter povečevanje zaposlitvenih možnosti so prednostne naloge naših sosednjih držav, so pa tudi v interesu EU, in sicer na področjih, ki segajo od tradicionalnih podeželskih gospodarstev do trgov raziskav in računalništva.
- Obe strani imata tudi močne skupne interese za izboljšanje **povezljivosti**, zlasti na področjih trajnostnega prometa in energije. Obstaja tudi skupni interes za povečanje energetske varnosti in učinkovitosti, pa tudi za energetske zanesljivost.
- Trenutno so sosednje države prizadete zaradi več konfliktov. Stabilnost je predpogoj za sodelovanje za povečanje blaginje. EU in njene države članice morajo bolj sodelovati s partnerskimi državami pri reševanju **varnostnih** groženj, ki so posledica konfliktnih razmer, organiziranega kriminala in terorizma, ter pri razvoju zmogljivosti za skupno obvladovanje kriz in nesreč.
- Partnerske države se soočajo z izzivi **upravljanja**. Zagotavljanje pravne države, človekovih pravic in demokracije je najprej in najbolj pomembno za njihove lastne državljane. S povečanjem pravne varnosti rešujejo tudi vprašanja, ki so pomembna za domače in tuje vlagatelje, kot so boj proti korupciji in goljufijam ter krepitev upravljanja javnih financ, vključno z notranjim nadzorom javnih financ, ki temelji na mednarodnih standardih.
- **Migracije in mobilnost** sta ključno področje sodelovanja za EU in partnerske države. Spodbujanje mobilnosti, zlasti za izobraževalne, znanstvene, kulturne in poklicne namene ter za namene usposabljanja, ima pozitivne učinke za gospodarstva kot tudi za družbe. Boj proti tihotapljenju ljudi in nezakonitim migracijam je skupni izziv.
- **Drugi skupni izzivi** s čezmejnimi učinki so zdravstvena varnost, tveganje za okolje in podnebne spremembe.
- Večje vključevanje **mladih**, tudi prek študijskih izmenjav in drugih omrežij, ima lahko pomembno vlogo pri oblikovanju skupne vizije za prihodnost. EU bo še naprej podpirala povečevanje priložnosti za **ženske**.

Pregled je priložnost, da EU in partnerske države jasno določijo, katera področja so v močnem skupnem interesu. To bo podlaga za okrepitev partnerstva v prihodnje.

V zvezi s tem bi predlagali, da se posvetovanja osredotočijo na naslednja vprašanja:

- *Ali se strinjate s predlaganimi prednostnimi področji? Če ne, katere alternativne ali dodatne prednostne naloge bi predlagali?*
- *Kaj smatrajo partnerske države za prednostne naloge v odnosih z EU? Kateri sektor ali področje politik bi želeli nadalje razviti? Katera področja so za partnerske države manj zanimiva?*
- *Ali ima ESP trenutno prava orodja, s katerimi bi obravnavala prednostne naloge, za katere menite, da se je treba nanje osredotočiti? Kako bi lahko k temu prispevali sektorski dialogi?*
- *Če ne, katera nova orodja bi lahko pomagala pri poglobitvi sodelovanja v teh sektorjih?*
- *Kako bi lahko EU bolje podprla osredotočenost na omejeno število ključnih sektorjev za partnerske države, ki si tega želijo?*

3. Prožnost – za prožnejši nabor orodij

V zadnjih desetih letih je EU razvila in razširila instrumente ESP. Trenutno temelji na naslednjih osrednjih elementih.

- Odnosi med EU in večino partnerskih držav ESP so strukturirani v pravnem okviru, ki ga določajo pridružitveni sporazumi ali sporazumi o partnerstvu in sodelovanju.
- Akcijski ali pridružitveni načrti so bili doslej dogovorjeni z 12 partnerskimi državami ESP; za vsako od teh držav se letno predloži poročilo o izvajanju prednostnih nalog akcijskega načrta.
- Letni sveženj sosedске politike vključuje poleg letnih poročil o napredku tudi eno strateško sporočilo in dve poročili o izvajanju prednostnih nalog regionalnega sodelovanja, prvo o partnerstvu za demokracijo in skupno blaginjo s partnerskimi državami na jug, drugo pa o vzhodnem partnerstvu.
- EU ima redne dvostranske dialoge z večino partnerskih držav ESP v različnih oblikah. To vključuje uradne izmenjave, določene v pridružitvenih sporazumih ali v sporazumih o partnerstvu in sodelovanju (pridružitveni sveti, sveti za sodelovanje, pridružitveni odbori, odbori za sodelovanje, sektorski pododbori). Obstajajo tudi številni drugi vmesniki, kot so dialogi o človekovih pravicah in drugi sektorski dialogi.
- Znatna usmerjena finančna podpora je bila že zagotovljena partnerskim državam ESP. Za obdobje 2014–2020 je predvidenih dodatnih 15 milijard EUR. Vmesni pregled je načrtovan za leto 2017 in bo pomembna priložnost za prilagoditev dodeljevanja in izvajanja financiranja iz instrumenta ESP glede na rezultate tega pregleda ter da se zagotovi, da se EU lahko prek finančnega sodelovanja prožneje odzove na hitro spreminjajoče se dogodke v regiji.
- *Kako bi lahko racionalizirali akcijske načrte, da bi jih bolje prilagodili potrebam in prednostnim nalogam posameznih držav?*
- *Ali je letno poročanje potrebno za države, ki se ne odločijo, da si bodo prizadevale za tesnejše politično in gospodarsko povezovanje?*
- *Kako bi morala EU strukturirati odnose z državami, ki trenutno nimajo akcijskih načrtov?*

- *Kako bi lahko EU prilagodila načelo „več za več“ v okoliščinah, v katerih se nekatere partnerske države ne odločijo za tesnejše povezovanje, da bi ustvarili spodbude za spoštovanje temeljnih vrednot in nadaljnje ključne reforme?*
- *Kako bi ocenili napredek pri uresničevanju skupno dogovorjenih ciljev reforme, ko je partnerska država žrtev velikih zunanjih pritiskov, na primer oboroženih spopadov ali begunskih tokov?*
- *Kako lahko EU učinkoviteje sodeluje in se prožneje odzove na dogodke v partnerskih državah, ki so prizadete zaradi konfliktnih razmer?*
- *Katera orodja bi potrebovala EU, da bi se učinkoviteje odzvala na hitro spreminjajoče se razmere v sosedstvu?*
- *Ali je izbira sektorjev in mehanizmov za zagotavljanje finančne podpore EU ustrezna? Kako bi lahko izboljšali njen vpliv in prepoznavnost?*

4. Odgovornost in prepoznavnost

Ena od najbolj pogosto ponovljenih kritik v zvezi z ESP sta pomanjkanje občutka odgovornosti s strani partnerskih držav in njihovih družb ter slaba ozaveščenost splošne javnosti o ciljih in učinku politike. Jasno je, da so v okviru pregleda ESP potrebna znatna prizadevanja, da se izboljša odgovornost do te politike s strani partnerskih držav ter da se izboljša obveščanje o njenih ciljih in dosežkih tako v EU kot v partnerskih državah.

Kaj si partnerske države želijo od ESP? Kako lahko ESP najboljše upošteva njihove interese in želje?

Ali je mogoče razviti take načine dela, ki bi jih partnerske države dojemale kot bolj spoštljive in ki bi pričali o enakovrednem partnerstvu? Kako bi to učinkovalo na letno poročanje?

Ali bi strukture ESP lahko postale bolj pripravljene na sodelovanje, da se poudarijo lastne odločitve partnerskih držav in se omogoči sodelovanje vsem akterjem civilne družbe v partnerskih državah?

Ali bi lahko ESP prinesla koristi v krajšem času, da bi javnost lažje razumela vrednost te politike? Kaj to zahteva od EU? In kaj od partnerskih držav?

Kako bi lahko finančno podporo EU preoblikovali v naložbeno namesto v donatorsko dinamiko, v kateri bi bila aktivna vloga partnerske države očitnejša?

Kako bi lahko bile države članice EU učinkoviteje vključene v oblikovanje in izvajanje politike, tudi glede dejavnosti v zvezi z zunanjo politiko in varnostjo? Kako se lahko dejavnosti v državah članicah EU bolje uskladijo z ESP?

Ta faza javnega posvetovanja bo ključna za spodbujanje večje odgovornosti in omogočanje učinkovitejšega obveščanja o ESP v prihodnje.

IV. Nadaljnji koraki

Namen tega dokumenta je pripraviti orientacijsko razpravo o prihodnji usmeritvi ESP. Cilj je kar najširše posvetovanje s partnerji v sosednjih državah in z zainteresiranimi stranmi po vsej EU. Posvetovanje bo potekalo z državami članicami in partnerskimi državami ter tudi s široko paleto akterjev iz parlamentov, vključno z Evropskim parlamentom, iz civilne družbe in možganskih trustov ter socialnih partnerjev, podjetij in akademskih skupnosti. Sodelovali bomo s ključnimi mednarodnimi organizacijami, ki delujejo v sosedstvu, zlasti s Svetom Evrope, OVSE ter najpomembnejšimi mednarodnimi finančnimi institucijami. Tudi zainteresirana javnost bo imela priložnost, da predloži pisne prispevke. Posvetovanje o tem dokumentu je predvideno do konca junija.

